

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicae De Charitate

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1683?]

Conclusio Decima. Non omnis casta Dei propter se dilectio est amor Dei prædominans; sed ab illa ad hunc nonnisi, lentè & per gradus perveniri solet.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10951907-2

semper & in aeternum in omni occasione praeferet amicitiam Dei rebus omnibus & erit semper paratus deserere totum mundum ut conservet amorem quem debet bonitati divinae. In summa est amor excellentiae, vel excellentiae amoris, qui omnibus mortalibus in genere & in specie, seu generaliter & particulariter unicuique mandatus est, & hoc à primo momento, quo incipiunt uti ratione, amor sufficiens cuilibet & necessarius singulis ad salutem. Ex doctrina huius Conclusionis facile colliges quod specialis obligatio incumbat Parentibus, Patris, Magistris, aliisque qui spiritali puerorum educationi ex officio intendere debent, ut pueros ante usum rationis paulatim disponant ad amorem Dei praedominantem eliciendum initio usus rationis, & postea continuandum. Facile quoque colliges, quod ab Authore huius praecipui diligendi Deum morali loquendi modo semper amore praedominante, singularis obligatio injecta sit Confessariis indagandi quis affectus in suo poenitente praedominetur, cum ex dictis evidens sit quod multi confitentes, etsi à peccatis mortalibus palpabilibus sint liberi, defectu tamen amoris, Divini praedominantis sint indispositi ad Absolutionem: quin & defectu illius jam pridem in anterioribus Confessionibus fuerint ad absolutionem indispositi.

C O N C L U S I O D E C I M A.

Non omnis casta Dei propter se dilectio est amor Dei praedominans; sed ab illa ad hunc non nisi lente & per gradus perveniri solet.

Vocem *Charitas*, inquit Deputati Facultatis Lovaniensis, tametsi aliqui Scholastici accipiant pro sola illa Dei dilectione quae est nostra cum eo per peccatorum remissionem amicitia; S. Augustinus & alii PP. eam sumere solent pro quavis Supremo Boni casta propter se dilectione. *Quasi vero*, inquit Aug. *aliud sit bona voluntas quam charitas*: hac iterum hic repetenda duximus, ut ob oculos ponamus æquivocationem vocis *Charitas*, ne quis, dum ejusmodi æquivocatio later, attributa sive proprietates Charitatis sumptæ pro amicitia deceptus tribuat Charitati sumptæ pro quavis casta Dei propter se dilectione; ut faciunt illi, qui omnem castam Dei dilectionem existimant esse amorem Dei praedominantem, imo etiam justificare; quia Charitas sumpta pro amicitia cum Deo, est praedominans & justificans. Ex quo confectarium foret, ut minimum amoris Dei initium, sive primus ejus gradus sufficiat pro adimpletione primi maximi que mandati: item confectarium foret ut hujusmodi initium sive primus gradus non minus justificet quam ipsa cum Deo amicitia: quanta verò mala adferat ista persuasio, mox patebit: sed prius ostendendum prorsus certum esse, quod derur casta Dei propter se dilectio quae non sit praedominans: datur namque dilectio mansoria rei mutabilis sive creaturae, ex. gr. in justo peccante venialiter, quae non sit praedominans (nam aliàs ille contra suppositum non venialiter, sed mortaliter peccaret) ergo pariter datur mansoria aliqua Dei dilectio in peccatore, quae non praedominatur reliquis ipsius affectibus, prout est prima voluntas bona in peccatore incipiente se disponere ad conversionem. Quin imo initialis aliqua, inefficax, aut in certo tantum genere virtutis bona voluntas, omnino potest consistere cum actuali mortalis criminis commissione. Patet in illis qui ad duellum provocati illud acceptant cum displicentia inormitatis ipsius duelli, adeoque cum amore justitiæ, cui illa enormitas opponitur, acceptant tamen, quia magis amant honorem mundanum quem recusando duellum amittere timent. Pilatus amabat justitiæ quae vetabat tradi Christum, tradidit tamen, quia magis amabat amicitiam Cæsaris, quam timebat amittere. Simile quid accidit in Herode, dum cum renisu jussit Joannem decollari. Matres etiam quae in Samaritano & Hierosolymitano obsidio liberis suis vescebantur, non ideo omni liberorum amore carebant. Quid familiarius, quam ut in naufragio abjiciantur merces, quae tamen amantur? Numquid etiam S. Petrus dum Christum ex timore negabat, Christum adhuc amabat? Negabat tamen, quia tunc magis amabat vitam, quam nisi Christum negaret, timebat amittere.

Pæ-

Præterea quotidie videmus, quosdam rationes æternas & incommutabiles, adeoque Deum ipsum amare in uno genere virtutis, & tamen crimina committere contra aliud genus virtutis: exempli gratia, quosdam amore justitiæ, etiam æternæ & incommutabilis, abstinere ab homicidiis, non tamen ab impudiciis; alios propterea abstinere ab adulteriis, nec tamen ab ebrietatibus: Denique quam multos reperias, qui cum Christiana fide adeoque cum amore æternæ veritatis, nimirum in ratione testantis, conjungunt crimina quam plurima? His adde, quod sicuti Samaritanæ & Hierosolymitanæ matres proles suas amabant, & necabant, ita quoque quam plurimi aliquo modo justitiam ament, etiam eo tempore quo in eodem genere mortaliter illam offendunt, ut sit in exemplo allegato de provocatis ad duellum, in S. Petro Christum negante, & sexcentis aliis, in quibus æterna & incommutabilis ratio alicujus virtutis amatur, & tamen mortaliter contra illam peccatur, quia pro tempore magis amatur adimplere concupiscentiam vitii oppositi. Contingit etiam non raro, ut Pater mortaliter peccet contra castitatem aut sobrietatem per suos excessus, & tamen in filia & filio amet æternam rationem castitatis & sobrietatis. Ex quibus omnibus manifestum est quod cum prædominante amore sæculi consistat aliquis, scilicet non prædominans, amor Dei; non minus, quam cum prædominante amore Dei, consistit aliquis, rursus non prædominans, amor sæculi. Hæc uti lumine naturæ sunt notissima, ita quoque Augustini principiis prorsus sunt conformia: siquidem, ut notum est, secundum hæc in quibusdam delectatio cœlestis victrix reperitur cum delectatione terrenâ victâ; in aliis vincit terrena & vincitur cœlestis: in his proinde charitas victa consistit cum cupiditate vincente; in illis charitas vincens cum cupiditate victa. Quare nil magis alienum à principiis S. Aug. quam dicere quod omnis delectatio cœlestis, aut omnis charitas sit victrix. Nil quoque per quotidianam experientiam notius quam sicuti fortis & prædominans amor Dei consistit cum imbecilli dilectione sæculi, ita dilectionem Dei imbecillum consistere cum forti ac prædominante amore sæculi: sola Augustini conversio, per ipsum Augustinum in Confessionibus descripta ad hujus rei demonstrationem abundè sufficit. Augustinus peccatis adolescentiæ adhuc immersus, dum annum ætatis ageret undevigesimum divinâ providentiâ sic disponente cœperat legere Hortensium Ciceronis; qui liber, vel potius Deus per illum mutavit, inquit ipsemet, *assuetum meum, & ea se ipsum Domino mutavit, preces meas & vota ac desideria fecit alia: viluit mihi repente omnis vana spes & immortalitatem sapientiæ concupiscebam astu cordis incredibili, & surgere cœperam ut ad te redirem... quomodo ardebam, Deus meus, quomodo ardebam evolare è terrenis ad te, & nesciebam quid ageres mecum.* lib. 3. Confess. cap. 12. *Quoniam multi mei anni mecum effluxerant, fortè duodecim anni, ex quo ab undevicesimo anno ætatis meæ, lecto Ciceronis Hortensio excitatus eram studio sapientiæ, & disseribam contemptâ felicitate terrenâ ad eam investigandam vacare, cujus non inventio, sed vel sola inquisitio jam præponenda erat; etiam inventis thesauris regni que gentium, & ad nutum circumfluentibus corporis voluptatibus.* Ex quibus videre licet quod saltem à tempore quo Hortensium legerat Augustinus habuerit dilectionem aliquam ipsius Dei, prout nimirum Deus est sapientiæ æterna & incommutabilis, cum tamen non nisi duodecim annis post fuerit conversus. Consistebat ergo in Augustino Dei dilectio cum prædominante amore sæculi. Uti hic sensim diminutus est, ita illa sensim & per gradus crevit, atque ita in Augustino juxta Augustini principia charitatis augmentum facta est diminutio cupiditatis, donec tandem monitu cœlestis vocis excitatus ad legendum Paulum, per illam hujus sententiam: *Non in comessationibus &c. sed induite Dominum Iesum Christum,* vincente charitate, conversus est. Sed priusquam eò devenit, mirè in Augustino conflixerunt bonæ & malæ voluntas, sive charitas & cupiditas: "Ego, inquit, fremebam spiritu, indignans turbulentissimâ indignatione, quod non irem tecum in placitum & pactum tecum, Deus meus, in quod enim dum esse omnia ossa mea clamabant. Non solum ire, verum etiam pervenire illuc, nihil erat

„erat aliud quam velle ire, sed velle fortiter & integrè, non semisauciam hanc atque hanc
 „versare & jactare voluntatem partem assurgentem cum alia parte cadente luctantem.
 „lib. 8. Confess. cap. 8. Dicebam apud me intus: ecce modò fiat, modò fiat. Et cum
 „verbo iam ibam in placitum, iam penè faciebam, & non faciebam, nec relabebar ta-
 „men in pristina, sed è proximo stabam & respirabam. Et item conabar & paulò minùs ibi
 „eram, & paulò minus jam jamque attingebam & tenebam, & non ibi eram, nec ar-
 „tingebam, nec tenebam hæsitans mori morti & vitæ vivere. *Ibid. cap. 11.* Voluntas
 „nova quæ mihi esse cœperat ut te gratis colerem, Deus sola certa iucunditas, nondum
 „erat idonea ad superandam priorem vetustate reboratam. Ita duæ voluntates meæ, una
 „verus, alia nova confligebant inter se. „Idem cap. 8. l. 5. Ex his non solum habemus quod
 in S. Aug. simul fuerint junctæ cupiditas vincens & charitas victa, adeoque in illo extiterit
 amor Dei non prædominans; verum etiam quod lentè admodum, sensim & per gradus af-
 cenderit ad amorem Dei prædominantem; quod satis respondet doctrinæ quam Augustinò
 tribuunt Deputati Facultatis Loyaniensis dum aiunt: *Idem S. Doctor distinguit charitatem*
natam, nutritam, adultam, robustam, perfectam. Porro duplici ex capite ita fieri solet in
 peccatoribus, illis potissimùm qui pertinacibus peccatis aut peccandi consuetudine confric-
 ti sunt: nam requiritur ut delectatio terrena, quæ in illis est admodum magna, minuatur
 vel tollatur; & insuper requiritur ut delectatio cœlestis quæ in illis nulla vel admodum
 exigua erat, incipiat vel augeatur, idque eum in modum, ut ubi antea terrena cœlestem
 longè superabat, iam viceversâ cœlestis terrenam superet. Jam verò nec subito fieri solet
 tantum terrenæ delectationis decrementum, nec subito acquiri tam magnum cœlestis in-
 crementum. Pater exemplo avari in quo prædominabatur amor pecuniæ, & ambitiosi in
 quo cupiditas honorum primatum obtinebat &c. Ex his colligi potest in eiusmodi peccato-
 ribus non solum mora, sed etiam mediis opus esse, ut delectatio terrena tantum minuatur
 & cœlestis tantum augeatur. Media sunt timoris & pœnitentiæ exercitia quibus cupiditas
 minuitur, orationes & pietatis opera quibus charitas augetur. Quam moram & media tam
 Confessarii quàm confitentes, quantumvis necessaria, facile negligent aut etiam contem-
 nent ubi tam hi quàm illi sibi persuaserint quod quilibet, adeoque etiam infimus ac initialis
 amoris Dei gradus sit prædominans. Quam persuasionem nimis nocivam esse ostendit simi-
 litudo desumpta à morbo corporali, cui conservando & augendo nil opportunius, quàm
 si æger & Medicus circâ illum, dum gravis & lethalis est, eum in modum errent, ut pri-
 mum ac levissimum curationis initium putent esse perfectam curationem, eoque titulo &
 medicamenta negligant, & morbi incentiva ultrâ non vitent.

CONCLUSIO UNDECIMA.

Signa ex quibus colligitur quis amor prædominetur.

Videtur quibusdam difficile dijudicare, an quis charitate an cupiditate agatur; verum
 cum charitas non querat quæ sua sunt & cupiditas è contrâ non querat nisi quæ sua
 sunt, non adeo difficulter penes fructus sive effectus mala hæc arbor ab arbore illâ bonâ
 distinguitur. *Hi duo, amores, inquit Augustinus, quorum alter sanctus est, alter immundus,*
alter socialis, alter privatus, alter communi utilitati consulens propter supernam societatem, al-
ter etiam rem communem in potestatem propriam redigens propter arrogantem dominationem, al-
ter subditus, alter amulus Deo, alter tranquillus, alter turbulentus, alter pacificus, alter sedi-
giosus, alter veritatem laudibus errantium præferens, alter quoquo modo laudis avidus, alter
amicabilis, alter invidus, alter hoc volens proximo quod sibi, alter subicere proximum sibi, al-
ter propter Proximi utilitatem regens Proximum, alter propter suam S. Aug. lib. 11. de Ge-
 nesi ad litt. c. 15. *Proprios charitatis characteres assignat Apost. 1. Corinth. cap. 13. Cha-*
ritas patiens est benigna est &c. Per proprios similiter characteres exprimit cupiditatem ad
 Galat.